

УДК 633.11.003.13(477,7)

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

М.М. Корхова, канд. с.-г. наук, доцент

І.Г. Кравченко, магістрант

В.Г. Берест, магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Пшениця м'яка озима є головною культурою в світовому виробництві, але урожайність її в Україні залишається низькою у порівнянні з передовими країнами. Впровадження нових високопродуктивних, стійких до несприятливих погодно-кліматичних умов і захворювань сортів дає можливість збільшити врожайність і виробництво сільськогосподарських культур навіть в короткостроковій перспективі на 20-30%.

Продуктивність – є основною ознакою, яка характеризує господарську цінність сорту. Вона залежить від основних елементів структури посівів пшениці озимої, зокрема, кількості рослин і продуктивних стебел на одиниці площі, числа колосків і зерен у колосі та їх маси, маси зерна одного колоса, співвідношенням між зерном і соломою, які визначають потенціал продуктивності пшениці. Усі ці елементи змінюються залежно від ґрунтово-кліматичних умов місцевості, агротехнічних факторів і біологічних особливостей сортів, що призводить до підвищення чи зниження врожаю.

Мета досліджень полягала у визначенні потенціалу продуктивності вітчизняних сортів пшениці м'якої озимої – Шестопалівка, Вірада, Зиск за

різних гідротермічних умов року. Досліджувані сорти виведені в різних селекційних центрах України: сорт Шестопалівка – ПССДП «Бор», Відрада – Білоцерківська ДСС ІЦБ НААН, Зиск (Селекційно-генетичний інститут НЦНС НААН). За якістю дані сорти відносяться до групи сильних (Шестопалівка), та надсильних (Відрада, Зиск).

Польові дослідження проводили упродовж 2015-2018 рр. на дослідному полі Навчально-науково-практичного центру Миколаївського національного аграрного університету. Попередник – горох посівний. Строк сівби – 1 жовтня. Варіанти розміщувались в досліді методом розщеплених ділянок, повторність дослідів чотириразова. Площа облікової ділянки – 25 м². Ґрунт дослідних ділянок – чорнозем південний малогумусний, легкосуглинковий на лесах широких слабодренованих водороздільних плато, типовий для зони Південного Степу. В їх орному шарі в середньому міститься 2,4% гумусу, легкогідролізованого азоту – 16 мг/кг, рухомого фосфору – 160 мг/кг та обмінного калію – 187 мг/кг ґрунту.

Результатами досліджень визначено, що сорти Шестопалівка, Відрада та Зиск за роки досліджень не істотно відрізнялися за показниками куцистості, коефіцієнт продуктивного куцання в середньому становив 1,8, а густина продуктивного стеблостою коливалася від 593 до 616 шт./м².

Серед досліджуваних сортів пшениці м'якої озимої найвищі рослини (96,9 см) сформувалися по сорту Відрада, що на 9,2-10,3 см вище, ніж у сортів Шестопалівка та Зиск відповідно.

Найбільшою озерненістю колоса вирізнявся сорт Шестопалівка, який у середньому за три роки сформував 31,6 шт./колос, що на 6,7% більше, ніж по сорту Відрада; на 4,1% - по сорту Зиск.

Найбільша маса 1000 насінин (39,5 г) серед досліджуваних сортів пшениці м'якої озимої сформувалася по сорту Відрада, що на 1,8% більше, ніж по сорту Шестопалівка та на 2,3% по сорту Зиск. За результатами дисперсійного аналізу встановлено, що фактор В істотно впливав на формування маси 1000 насінин досліджуваних сортів пшениці озимої, частка впливу якого становила 82%.

Встановлено, що в середньому за роки досліджень, найвищу врожайність зерна (6,27 т/га) отримано по сорту Відрада, що на 0,38 т/га більше, ніж по сорту Шестопалівка; на 0,55 т/га - по сорту Зиск.

Середня по сортам масова частка білка становила 12,9%, масова частка клейковини – 30,5%, ІДК – 83,6. Найкращі показники в зерні пшениці м'якої озимої сформувалася по сорту Відрада – масова частка білка 13,4%, масова частка клейковини – 31,3%, ІДК – 84,3, число падіння – 452.

Таким чином, можна зробити висновки, що найбільш продуктивними в умовах Південного Степу України є сорти Відрада і Зиск, потенціал урожайності яких в середньому за 2016-2018 рр. становив 6,27 т/га та 5,89 т/га, а якість зерна відповідала вимога II класу.